

Ons standpunt - de weg naar een inclusieve samenleving kan verschillen

De besturen van Gewoon Speciaal Onderwijs, Stichting De Kleine Prins en Stichting Verderwijs werken op hun scholen aan een inclusieve samenleving. We zijn voorstanders van inclusiever onderwijs, waarbij elke leerling gelijke kansen verdient op maximale zelfontplooiing. Voor de ene leerling komt de maximale zelfontplooiing het beste tot zijn recht door onderwijs te volgen in het gespecialiseerd onderwijs, voor de ander geldt dit in het regulier onderwijs. Wij vinden dat op maat bekeken moet worden welke schoolsetting het beste bij de leerling past om optimaal in ontwikkeling te komen. Hiervoor is naar ons idee nodig dat gespecialiseerd onderwijs beschikbaar blijft en dat hierin geïnvesteerd wordt, juist om inclusiever onderwijs mogelijk te maken.

Wij schrijven dit standpunt omdat in de 'Routekaart naar inclusiever onderwijs', uitgewerkt door het ministerie van OCW, de investeringen voor het gespecialiseerd onderwijs ontbreken. Wij vrezen dat het vakmanschap, de expertise en de ervaring die is opgedaan in onze organisaties mogelijk verdwijnen. Wanneer deze expertise niet meer beschikbaar is voor een groep leerlingen en ouders die daar wel op is aangewezen, heeft dat een negatieve invloed op de maximale zelfontplooiing van die leerlingen. Wij zoeken nadrukkelijk de samenwerking met andere scholen binnen de samenwerkingsverbanden om onze ervaring en expertise te kunnen behouden, delen en door te geven. Met als doel om het onderwijs met elkaar sterker te maken.

Samenleving inclusief, de weg daarheen kan niet voor iedereen hetzelfde zijn

Het begint met de erkenning dat sommige leerlingen meer of andere ondersteuning nodig hebben om deel te kunnen nemen aan de samenleving; erkende ongelijkheid. Als het doel inclusie is wil dat niet automatisch zeggen dat de weg erheen ook inclusief kan zijn. Wij geloven dat alle mensen deel willen nemen aan de samenleving. Alles wat de toegang tot deelname ontzegt kan een bedreiging voor de stabiliteit van diezelfde samenleving vormen. Daarom is het van wezenlijk belang dat een samenleving inclusief is en alle mensen een kans geeft een bijdrage te leveren; het onderwijs is één van de belangrijkste factoren hierin. Er spelen momenteel complexe thema's in onze samenleving, denk hierbij aan armoede, oorlog of aan de wachttijden bij de jeugdhulp. Dat maakt dat complexe problematiek bij sommige leerlingen eerder toe- dan af zal nemen.

Wij zijn er dan ook van overtuigd dat een (groot) deel van onze doelgroep altijd een vorm van gespecialiseerd onderwijs nodig zal hebben, juist om de inclusievere samenleving te realiseren. Deze leerlingen vragen om een kleinere sociale context en ze hebben een specialistische ondersteuningsvraag die intensieve begeleiding behoeft. Het gespecialiseerd onderwijs zorgt ervoor dat deze leerlingen onderwijs kunnen volgen. Het voorkomt tevens een groot aantal thuiszitters en maakt de overgang naar werk soepeler. Het is belangrijk om deze mooie opbrengsten te blijven koesteren en niet als vanzelfsprekend te beschouwen.

Dat betekent niet dat wij het gespecialiseerd onderwijs voor al onze leerlingen de beste keus vinden. Wij zijn van mening dat een klein gedeelte van onze leerlingen die nu gespecialiseerd onderwijs volgen daar niet thuis hoeft te horen. Zij zouden in het regulier onderwijs een plek in moeten nemen. Echter is het regulier onderwijs er nog onvoldoende op ingericht om deze leerlingen het juiste aanbod te geven. De klassen en de sociale onvoorspelbaarheid binnen het regulier onderwijs zijn te groot, waardoor sommige leerlingen uiteindelijk niet meer naar school durven. Daarnaast ontbreekt het grotendeels aan expertise om de juiste ondersteuning te bieden aan deze leerlingen.

Daarom zien wij vanuit het gespecialiseerd onderwijs kansen om het onderwijs als geheel sterker te maken. Een aantal kansen lichten wij toe in dit standpunt.

Jeugdhulp in de scholen

Een nauwere samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs zou bijdragen aan een inclusievere samenleving. Door inzet van preventieve jeugdhulp binnen het onderwijs kunnen problemen sneller worden opgepakt, zodat ze niet onnodig groot worden. Structurele inzet van jeugdhulpwerkers, orthopedagogen en maatschappelijk werkers in de scholen, komt de ontwikkeling van leerlingen ten goede. De plannen zijn klaar en er zijn legio theorieën beschreven over mogelijke opbrengsten van de inzet van jeugdhulp in het onderwijs. Echter ontbreekt het op veel plekken aan een akkoord voor de daadwerkelijke besteding van middelen hiervoor. Onze wens is hier sterker op te sturen, snel voldoende pilots te starten op scholen en deze na succesvolle resultaten structureel te maken.

Expertise naar het regulier onderwijs en tijdige erkenning

Gespecialiseerd en regulier onderwijs kunnen meer met elkaar samenwerken. Wij zien door middel van onze expertisecentra dat deze uitwisseling werkt. Daarnaast is nog winst te behalen in vroegere signalering van hulpvragen in het regulier onderwijs. Sinds de invoering van passend onderwijs is een trend waarneembaar waarbij reguliere scholen de specifieke problematiek van leerlingen te laat onderkennen. Daardoor verergeren problemen en moeten leerlingen uiteindelijk overgeplaatst worden naar gespecialiseerd onderwijs. Wij denken dat een deel van deze leerlingen niet overgeplaatst zou hoeven te worden als men in het reguliere onderwijs leert de symptomen van deze leerlingen tijdig te onderkennen en ernaar te handelen. Vanuit het gespecialiseerd onderwijs kan coaching, training en/of scholing op het gedrag van de leraar helpend zijn.

Vakmanschap gespecialiseerd onderwijs

Gespecialiseerd onderwijs lijkt integraal onderwijs te worden en wij vrezen hierdoor voor verlies aan vakmanschap. We zien in onze directe omgeving dat het gespecialiseerde onderwijs onder druk staat. Investerings zijn nodig om geschikt personeel te vinden en te behouden. Sommige samenwerkingsverbanden ervaren een tekort aan plaatsen in het gespecialiseerd onderwijs, waardoor er geen dekkend aanbod is. Als speciale scholen noodgedwongen moeten sluiten, dan gaan expertise en deskundigheid verloren, terwijl deze nodig zijn om een kwetsbare doelgroep te kunnen bedienen. Voor deze leerlingen verdwijnt een cruciale voorziening waarmee hun kansen om deel te nemen aan de samenleving drastisch zullen verminderen.

Op maat kijken wat nodig is voor een dekkend netwerk

Leerlingen met een specialistische ondersteuningsvraag hebben maatwerk nodig. In onze regio wordt per individu gekeken waar een leerling het beste onderwijs kan volgen. Leerlingen die gebruikmaken van het gespecialiseerd onderwijs hebben een beperkte schoolkeuze. Toch is deze keuze heel belangrijk. Iedere school brengt een eigen cultuur en expertise met zich mee. Scholen in het gespecialiseerd onderwijs bedienen dan ook een regiofunctie. De orthopedagogen in onze regio weten elkaar te vinden, zodat de leerling op de voor hem/haar juiste plek onderwijs krijgt. Wij hopen dan ook dat deze regiofunctie behouden blijft en dat topografische grenzen van gemeenten en/of samenwerkingsverbanden geen belemmering vormen in de schoolkeuze. Voor een optimaal dekkend netwerk in het gespecialiseerd onderwijs is bovenregionale afstemming nodig. Dit vindt al plaats in onze regio maar kan nog actiever vormgegeven worden.

Slotconclusie

Met dit standpunt betogen wij dat de weg naar inclusieve samenleving betekent dat ruimte en aandacht nodig is voor gespecialiseerd onderwijs, zodat alle leerlingen de kans krijgen deel te nemen aan de samenleving. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met anderen, zodat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dát is waar wij voor tekenen.

Rob Damwijk en Angela Koot
Gewoon Speciaal Onderwijs

Ed Knies
De Kleine Prins

Renate van Dijk
Stichting Verderwijs

